

44 ΣΙΑ Α 980

U

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΤΕΑ

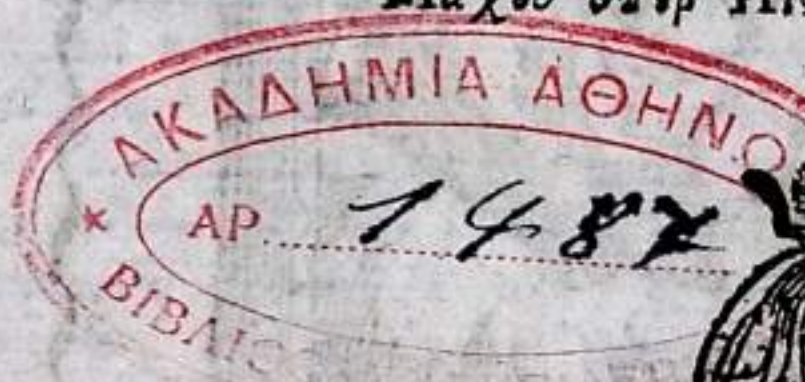
ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΕΡΑ ΑΡΘΡΑ
ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΔΑΣΚΩΝΤΑΙ ΟΙ ΠΑΙΔΕΣ.

ΜΕ ΕΡΜΗΝΕΙΑΝ ΤΙΝΑ

ΠΩΣ ΦΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ.

Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Παῖδος.

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.

Παρά Νικολάω Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

Ι 8 Ι 2.

ΠΑΛΑΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Πεὶ τῷ πῶς παντὶ Ὁρθόδοξῳ Χριστιανῷ προσήκει, ἐν τῷ σφραγίζειν τὸ σημεῖον τῆς Ἁγίας Σταυρῆς, ἐνὶ ἧς καὶ σφραγίσσεται τῆς δακτύλου τῆς χειρὸς, καὶ ποῖος, καὶ πῶς ἐκτυπῶν ἐφ' ἑαυτὴν τὸν Σταυρόν.

Πρῶτον μὲν προσήκει τῷ Ὁρθόδοξῳ Χριστιανῷ ἐνῶσαι τῆς δεξιᾶς αὐτῆς χειρὸς τὰς πρώτας τρεῖς δακτύλους, χάειν τύπῃ τῆς Ἁγίας Τριᾶδος, τὸν μέγαν δάκτυλον, καὶ τὰς λοιπὰς δύο, τὰς ὄντας πλησίον αὐτῆς, δι' ὧν παρεμφαίνοντο καὶ φανερόντο τῆς αὐτῆς Ἁγίας Τριᾶδος τὴν τε ἰσότητά καὶ τὴν εὐνοσίαν ὁμῶς καὶ τὸ ἀσύγχυτον, καὶ ἀσύμμικτον. Καὶ ὅτ' αὐτῷ μὲν, τῆς τῆς Ἀρμενίων Αἰρετικῆς τοῦ αἵσιον αὐτῆς τῆς Ἁγίας Τριᾶδος φρονήσεως· καὶ τότε χάειν καὶ τὸν τύπον τῆς Σταυρῆς ἐπὶ τῷ προσώπῳ αὐτῶν ὅτ' αὐτῶν τῆς ἐνώσεως τῆς πρώτης μετὰ τῆς τεταρτῆς καὶ πέμπτης δακτύλου σχηματίζοντας, ἵνα ἐνδείξωσι ὅτ' αὐτῶν τῆς αἰσότητας αὐτῶν τῶν δακτύλων τὸ αἷον μὲν τῶν ἰσῶν Θεῶν Προσώπων, ὡς κακοφρονοῦντας ὑποκρέοντο καὶ ὑποβάλλοντο, καὶ μετ' αὐτῶν ὡς Ὁρθόδοξοι ἐ συμφωνῶντο, ἀλλ' ἀπέχομεν μακρὰν ὑπὸ τοιαύτης αὐτῶν καὶ τῶν αὐτοῖς ἐπομῶν ψυχολόγῃ κακοδοξίας· καὶ τὴν Ἀρειανικὴν ἀπώλειαν, τὴν δυσεβῆ τῆς Θεότητος διαίρεσιν φέροντες, τὸ Ὁμοῖον τῆς αὐτῆς Ἁγίας Τριᾶδος πισδύοντο καὶ ὁμολογῶντο. Διὰ δὲ τῆς ἀσύμμικτης καὶ ἀσυγχύτης, τὴν διαφορὰν τῶν Θεῶν Προσώπων ἀδιακρύπτοντες, τὸ τῆς Σαβιλλίᾳ αἰρετικὸν δόγμα ὑπορρίπτουσι. Οὐ γὰρ λέγομεν, μηδὲ συγχέομεν καὶ τὰς τρεῖς δακτύλους εἰς εἷς δάκτυλον, ἀλλ' οἷδαμεν ἕκαστον αὐτῶν διακρίνειν, καὶ κατὰ τάξιν ὀνομάζειν· λέγω δὴ τὸν πρῶτον δάκτυλον, καὶ τὸν δεύτερον, καὶ τὸν μέσον. Καὶ τίθεμεν αὐτὰς πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ μέτωπον ἡμῶν, ἵνα εἴπωμεν τὸ ἀνώτερον κέρας τῆς Σταυρῆς. Δεύτερον δὲ ἐπὶ τὴν κοιλίαν ἡμῶν, ἥς ἀφικνείται τὸ κατώτερον

4

κέρας τῷ Σταυρῷ, ζῆτον εἰς τὸν δεξιὸν ὦμοι, καὶ τέταρτον εἰς τὸν αἰσπερὸν, καὶ τῆς σημειῶντας σιωπῆσαι, καὶ συνάπτειν τὰ μέσσω τὰ διεσώτα πέρατα τὸν τίμιον Σταυρὸν. Ἐφ' ἧ καὶ ὁ δὲ ἡμᾶς σταυρωθεὶς Ἰησοῦς Χριστός, τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔξαπλώσας, ἀπαντα τὰ κατὰ τὰ πέρατα τῆς γῆς διεσκορπισμῶν "Ἐθνη εἰς σὺ σιωπήγαγε. Καὶ ἔτι δὲ τῷ τύπῳ τῶν καὶ χηματισμῶν τῶν πρώτων ζῶν ἰσὼν δακτύλων, ὡς προσέφημεν, ἀληθῶς τιμᾶται καὶ δοξάζεται παρ' ἡμῶν ὁ ἀνεκδιήγητος τῇ δυνάμει τίμιος Σταυρός.

Εἰσὶ δέ τινες οἱ ἀντιπαράτιτοντες τὰ ἐναντία ταύτῃ τῇ ἀρχαίᾳ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας παράδοσι, οἱ τινες ἔτι κατὰ τὴν προσηγορίαν ἡμῶν ἐκτόπῳ τὸν Σταυρὸν χειρῶν ἔχουσιν· ἀλλὰ τὸν μέγα δακτύλον εἰσὶ μετὰ τῷ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ, ὡς οἱ Ἀρμενιοὶ, περικλείοντες ἐν αὐτοῖς τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τειάδος· ὅθεν δὲ τῶν λοιπῶν δύο, ἢ γὰρ τῷ δεικτικῷ, εἴτε δευτέρῳ, καὶ τῷ μέσῳ, τὸ Μυστήριον τῷ Θεῷ Λόγῳ παρεμφαίνουσι καὶ κηρύττουν, ἐπιφέροντες πρὸς ταῦτα καὶ τινὰς Μαρτυρίας τῷ Μακαρίῳ Μελετίῳ Ἀντιοχείας, Θεοδωρίτῃ τε καὶ Μαξίμῳ τῷ ἐν τῇ Ἀγιωνύμῳ τῷ Ἀθῶνι ὁρεὶ ἀσκήσαντος ἐν τῇ Ἱερᾷ τῷ Βατοπεδίου Μονῇ. Καὶ ἔτι αὐτοὶ μὲν τῇ Ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ὅθεν τὴν κακοφρόνησιν αὐτῶν ἀπειθεῖντες, καὶ ἄλλως ἀπείρους τε καὶ ἀμαθεῖς ἐπίσταν αὐτῶν ὑποσῶν καὶ ὑποσύρειν εἰσώδασιν. Καὶ δὴ τήτοις πρὸς ἴσασιν ταύτης τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, δαψιλῆς καὶ τελείας, ἔκαστον βεβλόμενον προσδέξασθαι αὐτὴν θεραπεῦσαι διωκμένη, πνευματικὴν θεραπείαν παρὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐχορηγήθη εἰς πολλὰς Ἱερὰς καὶ Ἐκκλησιαστικὰς Βίβλους τῇ Σλαβωνικῇ Διαλέκτῳ ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ τυπωθείσας. Ὅσοι γὰρ πείθονται τῇ ἀληθείᾳ τῆς Ἀγίας Καθολικῆς καὶ Αποστολικῆς Ἐκκλησίας Διδασκαλίᾳ, ὅθεν τῆς σιωπῆς τῶν ζῶν πρώτων τῆς δεξιᾶς χειρὸς δακτύλων τῷ Ἀγίῳ Τειάδᾳ καὶ τῷ τῆς Ἐνσαρκώσεως Οἰκονομίᾳ, κατὰ τὰ παραδοθέντα ἡμῖν παρὰ τῆς αὐτῆς ἀρεσνησαίων ἀληθῆ Δόγματα, σιωπῶντες ὁμοφώνως μετ' ἡμῶν τῶν Ὁρθοδόξων δοξαζέτωσαν, ὅπως παρ' ἐκείνης, καὶ τῇ Θεῷ αὐτῆς χάριτι, τὰ τε παρόντα, καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ἀξιοθώμεν ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Διὰ τὸ Ὄνομα, καὶ Σημάδι τῷ Χριστιανῷ.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΗΣ.

Δ. **Εἶσαι** σὺ Χριστιανός;

Μ. Ναί με τὴν χάριν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Δ. Τί πρᾶγμα εἶναι ὁ Χριστιανός;

Μ. Εἶναι Μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ ἐβαπτίσθη, πιστεύει, καὶ δείχνει πῶς ἡξάλλει τὸν Νόμον τῶ.

Δ. Τί λογιάζεις νὰ εἶναι ὁ Χριστός;

Μ. Εἶναι ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ ἀληθινὸς ἄνθρωπος.

Δ. Ποῖον εἶναι τὸ σημάδι τῷ Χριστιανῷ;

Μ. Εἶναι τὸ σημάδι τῷ Ἁγίῳ Σταυρῷ, τὸ ὁποῖον γίνεται, βάνοντας τὸ χεῖρ εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς τὸ στήθος, καὶ εἰς τὸ δεξιὸν, καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος, λέγωντας εἰς τὸ ὄνομα τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἀμήν.

Δ. Διατί γίνεται εἰς τῶτον τὸν τρόπον;

Μ. Διατί δείχνει δύο μεγάλα Μυστήρια, τὸ εἶναι τῆς Ἁγίας Τριᾶδος, καὶ τὸ ἄλλο τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε διὰ λόγον μας εἰς τὸν Σταυρόν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Διὰ τὸ τέλος, καὶ διὰ τὰ πράγματα, τῷ ὁποίῳ ἔχει
χρεῖαν ὁ Χριστιανός.

Δ. Διὰ τί τέλος ἐπλάσθη ὁ ἀνθρώπος;

Μ. Διὰ τὰ ἀγαπᾶ, καὶ τὰ δελεῦν τὸν Θεὸν εἰς τέ-
λει τὴν ζωὴν, καὶ ὑπερὰ εἰς τὴν ἄλλην ἀπολαύων-
τας τὰ ἀγαθά τε, καὶ τὸν χαίρεται πάντα.

Δ. Πόσα πράγματα χρεάζεται ὁ Χριστιανός διὰ τὰ
ἐλθῇ εἰς τὸ τέλος τε, καὶ τὰ σωθῇ;

Μ. Τέσσαρα. Πίσιν, Ἐλπίδα, Ἀγάπην, καὶ καλὰ
Ἔργα.

Δ. Τί πισδεῖς μὲ τὴν Πίσιν;

Μ. Ὅλα, ὅσα πισδεῖ καὶ κρατεῖ ἡ Ἀγία καὶ Καθο-
λικὴ Ἐκκλησία, καὶ μάλιστα ὅ,τι καὶ αὐτὴ εἶναι εἰς
τὸ, Πισδεῶ.

Δ. Εἰπέ, τὸ Πισδεῶ.

Μ. α. Πισδεῶ εἰς εἷνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα,
ποιητὴν Οὐρανοῦ, καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ
ἀοράτων.

β. Καὶ εἰς εἷνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Υἱὸν
τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννη-
θέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ Φωτός,
Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινῆ, γεννηθέντα, οὐ
ποιηθέντα, ὁμοῦσιον τῷ Πατρὶ, δι' ἃ καὶ πάντα
ἐγένετο.

γ. Τὸν δι' ἡμᾶς τὰς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὴν ἡμετέ-
ραν Σωτηρίαν, κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ
σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς
Παρθένου, καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

δ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Β' 7

- δ'. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίῃ Πιλάτῃ καὶ παθόντα, καὶ ταφάμενα.
- ε'. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.
- ς'. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τὰς Οὐράνας, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.
- ζ'. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κεῖναι ζῶντας, καὶ νεκρούς· ὅτι τῆς Βασιλείας οὐκ ἔστι τέλος.
- η'. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον, καὶ σινοδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.
- θ'. Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν, καὶ Ἀποσολικὴν Ἐκκλησίαν.
- ι'. Ὁμολογῶ ὃν Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
- ια'. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.
- ιβ'. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.
- Δ. Τί εἶπαμεν;
- Μ. Τὸ, Πιστεύω.
- Δ. Τίς τὸ ἔκαμεν;
- Μ. Τὸ Ἅγιον Σύμβολον, ἥτοι τὸ Πιστεύω, τὸ ἔκαμαν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, ὅταν ἠθέλασι νὰ ὑπάγωσι, διὰ νὰ διδάξωσι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ ἡ πρώτη, καὶ δεύτερα Συνόδοι Οἰκομενικαὶ τὸ ἔβαλαν εἰς τὴν τάξιν, εἰς τὴν ὁποίαν δέσκεται.
- Δ. Διατί τὸ ἔκαμαν;
- Μ. Διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν Πίσιν.
- Δ. Τί περιέχει Πιστεύω;
- Μ. Εἰς τὸ Πιστεύω εὑπεριέχονται τὰ δώδεκα Ἄρθρα, ἡγὰρ τὰ δώδεκα μεγαλήτερα μέρη τῆς ὀρθοδόξης ἡμῶν Πίστεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Εξηγήσεις μεγαλητέρων τινῶν Ἀρθρῶν τοῦ Πισδέω.

Δ. Εἰς τί πισδεῖς ἐσύ;

Μ. Εἰς τὸν Θεόν.

Δ. Τίς εἶναι ὁ Θεός;

Μ. Εἶναι ὁ Πλάστης, καὶ Κυβερνήτης τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἶναι πάντων Κύριος, καὶ ἐξουσιαστής.

Δ. Διατί λέγεται ὁ Θεὸς Παντοδυνάμος.

Μ. Διατί μὲ τὸ μοναχόν τε θέλημα, καὶ μὲ τὴν μεγαλωπιάτην δύαμιν, ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ, καὶ νὰ χαλάσῃ κάθε πράγμα.

Δ. Τί πισδεῖς νὰ εἶναι ἡ Ἀγία Τριάς;

Μ. Εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός, Πατὴρ, Υἱός, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, τρία Πρόσωπα, καὶ εἷς ὡς ὁ μόνος Θεός.

Δ. Ὁ Πατὴρ εἶναι Θεός;

Μ. Ναί.

Δ. Ὁ Υἱὸς εἶναι Θεός;

Μ. Ναί.

Δ. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός;

Μ. Ναί.

Δ. Τὸ λοιπὸν εἶναι ἄλλοι Θεοί;

Μ. Ὁχι. Διατί ἀγκαλὰ καὶ εἶναι τρία Πρόσωπα, μ' ὅλον τὸ εἶναι εἷς ὡς ὁ μόνος Θεός.

Δ. Τί λογῆς παρομοίωσιν θέλεις μὲ δώσει τῆς Ἀγίας Τριάδος;

Μ. Καθὼς ἡμεῖς ἐγενήκαμεν κατὰ τὴν εἰκόνα, καὶ ὁμοίωσιν τῷ Θεῷ, καὶ ἔχομεν μίαν μόναν ψυχὴν, καὶ ἄλλοι δυνάμεις, ἡγὰρ ἐνθύμησιν, καὶ θέ-

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Γ'.

9

λημα· οὕτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα, εἰς τρία Πρόσωπα, προσκυνοῦμεν ὅνα μόνον Θεόν.

Δ. Πιστεύεις ἐσὺ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν;

Μ. Ναὶ βέβαια.

Δ. Τί λογιάζεις νὰ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός;

Μ. Υἱὸς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, πόσον δυνατὸς, καὶ σοφός, καὶ καλός, ὅσον εἶναι ὁ Πατήρ, ὁ ὁποῖος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένε διὰ λόγον μας ἄνθρωπος, εἰς τὴν κοιλίαν τῆς ὁλοκλημένης Θεοτόκου Μαρίας, μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Δ. Τί πλέον ἔκαμεν ὁ Χριστός διὰ λόγον μας;

Μ. Ἐγενήθη ἀπὸ τὴν αὐτὴν Παρθένον Μαρίαν, ἡ ὁποία ἔμεινε Παρθένος, ὅταν ἐγέννησεν, ὡσὰν καὶ πρὶν νὰ γενήσῃ, καὶ ἀφ' ἧς ἐγέννησε.

Δ. Καὶ τί περὶ αὐτόν;

Μ. Ἐσαυρώθη, ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη, κατέβη εἰς τὸν ᾅδου· τὴν τρίτην ἡμέραν ἀναστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς· ἀνέβη εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ κάθεται εἰς τὴν δεξιὰν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τῷ Παντοδυνάμου ὡσὰν Υἱός τε, καὶ πάλιν ἔχει νὰ ἔλθῃ διὰ νὰ κρίνῃ τὰς ζωντανάς, καὶ τὰς ἀπεθαιμμένους, καὶ διὰ νὰ δώσῃ κατὰ ἐνὸς κατὰ τὰ ἔργα τε.

Δ. Πισδῶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα;

Μ. Ναὶ πισδῶ, ὅτι εἶναι ἀληθινὸς Θεός, καὶ τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον δίδει τὴν χάριν τε, καὶ τὰ χαρίσματά τε τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Δ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁγία Καθολικὴ Ἐκκλησία;

Μ. Εἶναι ὅλη ἡ συνάθροισις τῶν Χριστιανῶν, ὅσοι ἔχουσι, καὶ ὁμολογοῦσι τὴν Πίσιν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῆς ὁποίας ἡ Κεφαλὴ εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός.

Δ. Τί καλὸν ἔχουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν;

Μ.

10 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Δ΄.

Μ. Μετέχομεν ἀπὸ ὅλας τὰς Λειτουργίας, καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ Μυστήρια, καὶ τὰ καλὰ ἔργα, ὅσα γίνονται εἰς αὐτὴν, καὶ ἔχομεν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων, μὲ πολλὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ Θεοῦ.

Δ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀνάστασις τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος;

Μ. Εἶναι, ὅτι εἰς τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως θέλει ἀναστῆ ἡ κάθε σῶμα μὲ τὸ ἴδιον κορμὶ, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ψυχὴν· καὶ οἱ καλοὶ θέλουσιν ὑπάγει εἰς τὴν ζωὴν τὴν παντοτινὴν, διὰ τὰ ἰδῆσι καὶ νὰ χαρῶσι τὰ ἀγαθὰ τῷ Θεῷ, καὶ οἱ κακοὶ θέλουσιν ὑπάγει εἰς τὸν ἄδην μὲ τὰς Διαβόλους.

Δ. Καὶ ἐπειδὴ μέρος ὑπάγει εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ μέρος εἰς τὴν Κόλασιν, ποίους μνημονόομεν εἰς τῶτον τὸν Κόσμον;

Μ. Ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἀποθνήσκουσιν εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ χάρις νὰ φθάσεν νὰ τελειώσουν τὴν μετανοήσαντων, διὰ τὰ ἁμαρτήματά των, καὶ παρακαλῶμεν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν των, καὶ νὰ τὸς φέρῃ εἰς τὸν Παράδεισον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Διὰ τὸ δεύτερον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχει χρεῖαν ὁ Χριστιανὸς, ἦχεν διὰ τὴν Ἑλπίδα.

Δ. Τί ἀναμύνεις μὲ τὴν ἐλπίδα, τὴν ὁποίαν ἔχεις εἰς τὸν Θεόν;

Μ. Τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἡ ὁποία μάλιστα κερδαίνεται μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὰ καλὰ ἔργα, ὅσα μὲ τὴν βοήθειαν τῆς χάριτος γίνονται.

Δ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Δ'. 11

Δ. Διὰ τὰ ἐπιτύχωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν, τί μᾶς κἀμνει χρεία;

Μ. Ἀνάμεσα εἰς τὰ ἄλλα πράγματα ἡ Προσέχῃ.

Δ. Ποίαν Προσέχῃ μᾶς διδάσκει ἡ Ἐκκλησία;

Μ. Τὸ, Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ, Θεοτόκε Παρθένε.

Δ. Εἶπε τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Μ. Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν Οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν· ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ἀμήν.

Δ. Εἶπέ το εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν.

Μ. Πατέρα μας, ὁ ὁποῖος εἶσαι εἰς τὰς Οὐρανοὺς. Ἄς εἶναι ἁγιασμένον τὸ ὄνομά σου. Ἄς ἔλθῃ ἡ Βασιλεία σου. Ἄς γένη τὸ θέλημά σου, καθὼς γίνεται εἰς τὸν Οὐρανόν, οὕτω καὶ εἰς τὴν γῆν. Δός μας σήμερον τὸ καθημερινόν μας ψωμί· καὶ συγχώρησαι τὰ χρέη μας, καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τῷ χροφειλέτῳ μας· καὶ μὴ μᾶς βάλῃς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ἐλθέτω ῥά σαι ἀπὸ τὸν πονηρόν. Ἀμήν.

Δ. Τί εἶπαμεν;

Μ. Τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Δ. Τίς τὸ ἔκαμεν;

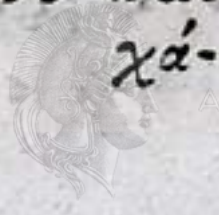
Μ. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος τὸ εἶπε μὲ τὸ ἅγιόν τε σόμα, καὶ τὸ ἔδωκε τῷ Ἀποστόλῳ· διὰ τοῦτο εἶναι ἡ πλέον ἐκλεκτὴ Προσέχῃ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας.

Δ. Τί ζητοῦμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν Εὐχὴν;

Μ.

- Μ. Πρῶτα τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὕστερα τὸ καλὸν τῆς ψυχῆς μας, καὶ τὰ σώματός μας, καὶ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ κάθε κακόν.
- Δ. Μὲ ποῖον ὁμιλᾷμεν εἰς αὐτὴν τὴν Προσδύχιν;
- Μ. Μὲ τὸν Θεὸν τὸν Κύριόν μας.
- Δ. Πᾶ εἶναι ὁ Θεός;
- Μ. Εἰς κάθε τόπον, ὅμως ξεχωριστὰ λέγεται νὰ εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν, ἐπειδὴ ἐκεῖ φανερώνεται εἰς τὰς Ἀγίας τε.
- Δ. Εἶπε τὸ, Θεοτόκε Παρθένε.
- Μ. Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε Κεχαριτωμένη Μαρία, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ ἄλογημένος ὁ Καρπὸς τῆς Κοιλίας σου· ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες τῷ ψυχῶν ἡμῶν. Ἀμήν.
- Δ. Εἶπέ το εἰς τὴν κοιντὰ γλῶσσαν.
- Μ. Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, ἡ ὁποία εἶσαι χαριτωμένη, ὁ Θεὸς εἶναι μὲ ἐσούα. Σὺ εἶσαι ἄλογημένη ἀνάμεσα εἰς ὅλας τὰς γυναῖκας, καὶ ὁ Καρπὸς τῆς Κοιλίας σου εἶναι ἄλογημένος, ἐπειδὴ ἐγέννησες ἐκεῖνον, ὅπῃ σώζει τὰς ψυχὰς μας. Ἀμήν.
- Δ. Τί εἶπαμεν;
- Μ. Τὸ Θεοτόκε Παρθένε.
- Δ. Ποῖος ἔκαμεν τέτλη τὴν Εὐχὴν;
- Μ. Ὁ Ἀγγελὸς Γαβριήλ, ὅταν ὑπῆγε νὰ χαιρετήσῃ τὴν Παναγίαν, εἰς τὸν ὁποῖον χαιρετισμὸν ἡ Ἐκκλησία ἐπρόσθεσεν ἀκόμη κάποια λόγια τῆς Ἀγίας Ἐλισάβετ, καὶ κάποια ἐδικά της.
- Δ. Μὲ τίνα ὁμιλᾷμεν εἰς τῆτον τὸν χαιρετισμόν;
- Μ. Μὲ τὴν Παναγίαν.
- Δ. Τί πισδεῖς νὰ εἶναι ἡ Παναγία;
- Μ. Μητέρα τῷ Θεῷ, Παρθένος, γεμάτη ἀπὸ πᾶσαν χά-

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Ε'. 13

χάειν, καὶ ἀρετῶν, Βασίλισσα τῆς Οὐρανοῦ, καὶ τῆς γῆς, καὶ Μεσίτριά μας.

Δ. Πῶς εἶναι ἡ Παναγία;

Μ. Εἰς τὸν Οὐρανόν.

Δ. Καὶ ἡ λατρευομένη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν;

Μ. Εἶναι Εἰκόνα ἐκείνης, ὅπου εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν, διὰ τὸ τὴν ἐνθυμέμεθα, καὶ διὰ τὸ νὰ εἶναι εἰκόνα τῆς, τὴν προσκυνοῦμεν εἰς τιμὴν τῆς.

Δ. Καθὼς εἶναι πολλὰ εἰκονίσματα τῆς Παναγίας, εἶναι καὶ πολλαὶ Παναγίαι;

Μ. Ὁχι ἀλλὰ μία μόνον, ἡ ὁποία εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν, τῆς ὁποίας εἶναι Εἰκονίσματα ταῦτα, ὅσα εἶναι εἰς τὴν γῆν.

Δ. Διὰ τί τὸ λοιπὸν λέγομεν, ἡ Παναγία ἡ Ὁδηγήτρια, ἡ Ἐλεῦσα, ἡ Κυρία τῶν Ἀγγέλων;

Μ. Διὰ τὰς πολλὰς, καὶ διαφόρους χάριτας, τὰς ὁποίας μᾶς κάμνει.

Δ. Τί τῆς λέγομεν εἰς τῆτον τὸν χαιρετισμόν;

Μ. Τὴν ἐπαινοῦμεν, καὶ καθικετούμεν νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ λόγους μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἄλλων Εὐχῶν.

Δ. Ἐκτὸς τῆς Παναγίας, ἔχεις ἄλλας καὶ εἰς ἄλλας Ἀγίας;

Μ. Ναὶ βέβαια, εἰς ὅλας, ὡς φίλας τῷ Θεῷ καὶ παρακαλεσὰς διὰ λόγους μας εἰς τὸν Οὐρανόν, μάλιστα εἰς τὸν Ἀγγελόν μου, ὅς τις μὲ φυλάττει, καὶ εἰς τὸ Ἅγιον τῷ ὀνόματός μου.

Δ. Καὶ εἰς τὰ Λείψανα τῶν Ἀγίων;

Μ.

14 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Ε΄.

Μ. Τὰ τιμῶ, ὡς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐδέχθησαν τὸ Ἅγιόν των Πνεῦμα, καὶ μέλλουσι νὰ ἐνωθῶσιν πάλιν μετὰ τὰς ἀγίας των ψυχάς.

Δ. Πῶς προσδύχεσαι εἰς τὰς Ἀγίας;

Μ. Καθὼς μᾶς διδάσκει ἡ Ἁγία Ἐκκλησία, καὶ ἀπόμνη εἰς τιμὴν των, διὰ νὰ μεσιτεύωσι διὰ λόγου μας, λέγω, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ, Θεοτόκε Παρθενέ.

Δ. Τί κάμνεις ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὸ κρεβάτι;

Μ. Δύο πράγματα. Πρῶτον, κάμνωντας τὸν Σπυρόν μου, ἐξετάζω τὸν ἑμαυτόν μου εἰς ὅσα ἔκαμα· δεύτερον, λέγω τὸ, Πάτερ ἡμῶν, τὸ, Θεοτόκε Παρθενέ, καὶ ἄλλας με προσδύχας.

Δ. Πῶς ἐξετάζεις τὴν συνείδησίν σου;

Μ. Τὴν ἐξετάζω δι' χαριστῶντας πρῶτα τὸν Θεόν, διὰ τὰς χάριτας, ὅπου μὲ ἔκαμον· ὑπερὰ σοχάζομαι τὰ ἀμαρτήματά μου, μάλιστα ἐκείνης τῆς ἡμέρας, με λυπῶ, καὶ με γνῶμιω, νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ καλόν, καὶ νὰ ἐξαγορεύω· τρίτον, ζητῶ τοῦ Θεοῦ συμπάθειον, καὶ τάσσω βέβαια νὰ μὴ ἀμαρτήσω πλέον.

Δ. Καὶ τὸ ταχὺ τί κάμνεις;

Μ. Κάθε ταχὺ ἀφ' ἧς σηκωθῶ ἀπὸ τὴν κλίνην, κάμνω ἑξία πράγματα. Πρῶτον, δι' χαριστῶ τὸν Θεόν, τὸν Πατέρα μου, καὶ Πλάσω, διότι με ὀφύλαξεν ἐκείνῳ τὴν νύκτα, καὶ διὰ ἄλλας χάριτας. Δεύτερον, τῷ παραδίδω τὸ κορμί μου, καὶ τὴν ψυχὴν μου. Τρίτον, τῷ ζητῶ νὰ με ἀξιώσῃ νὰ κάμω ὅ,τι καὶ αὐτὸ εἶναι εἰς δόξαν τε, καὶ τιμὴν τε, καὶ ἀπόμνη λέγω ἄλλας με προσδύχας μετὰ τὸν νῦν μου, καὶ μετὰ τὴν γλῶσσάν μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

Διὰ τὸ τρίτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔχει χρεία ὁ Χριστιανός
ἦγαν περὶ τῆς Ἀγάπης.

Δ. Ποῖον εἶναι τὸ τρίτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον χρειό-
ζεται ὁ Χριστιανός;

Μ. Ἡ Ἀγάπη.

Δ. Τίνα πρέπει νὰ ἀγαπήσωμεν μετὰ τὴν Ἀγάπην;

Μ. Περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον
μας ὡσανῶς ἡμᾶς, διὰ τὴν ἀγάπην τῷ Θεῷ.

Δ. Πῶς περισσότερο ἀπὸ ὅλα;

Μ. Διατὶ πλέον καλλίτερα πρέπει νὰ ἀποθαύωμεν,
παρὰ νὰ τὸν βλάψωμεν.

Δ. Πῶς θέλωμεν, ἀγαπήσει τὸν πλησίον μας, ὡσανῶς
τὸν ἑμαυτὸν μας;

Μ. Κάμνοντες διὰ λόγον τε, καὶ ἐπιθυμῶντες τε ὅ, τι
καὶ αὐτὸ θέλωμεν διὰ λόγον μας, κατὰ τὸ δίκαιον,
καὶ τὸν νόμον τῷ Θεῷ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Διὰ τὸ τέταρτον πρᾶγμα τὸ χρειάζομενον
εἰς τὸν Χριστιανόν, ἦγαν τὰ καλὰ ἔργα.

Δ. Ποῖον εἶναι τὸ τέταρτον πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου
χρεία ἔχει ὁ Χριστιανός;

Μ. Τὰ καλὰ ἔργα· διατὶ ἀφ' ἧς φθάσει εἰς τὰς χρό-
νας, ὅπου γνωρίζει τὸ καλὸν, καὶ τὸ κακόν, τότε
δυνάμει εἶναι ἀρκετὴ ἡ Πίσις χωρὶς τὰ καλὰ ἔργα.

Δ. Ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ ἔργα τὰ καλὰ;

Μ. ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

16 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Η'.

Μ. Εἶναι ἐκεῖνα, ὅσα περιέχονται εἰς τὰς δέκα Ἑντολάς τῷ Θεῷ, καὶ εἰς τὰς ἄλλας Ἑντολάς τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὰ ἔργα τῆς ὁσπταγωγίας, καὶ ἐλεημοσιύης, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

Δ. Εἰπὲ τὰς δέκα Ἑντολάς τῷ Θεῷ.

Μ. Πρώτη· Ἐγὼ εἶμαι Κύριος, ὁ Θεός σου, μὴ ἔχης ἄλλον Θεὸν ἑμμορφόν μου.

β'. Μὴ λάβῃς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου εὐκρεα.

γ'. Ἐνθυμήσου νὰ ἀγιάζῃς τὰς ἑορτάς.

δ'. Τίμα τὸν Πατέρα σου, καὶ τὴν Μητέρα σου, διὰ νὰ πολυχρονίσης ἐπαύω εἰς τὴν γῆν.

ε'. Μὴ φονδέσῃς.

ς'. Μὴ μοιχδέσῃς.

ζ'. Μὴ κλέψῃς.

η'. Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς.

θ'. Μὴ ἐπιθυμήσῃς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου.

ι'. Μὴ ἐπιθυμήσῃς τὰ ξένα πράγματα.

Αὗται αἱ δέκα Ἑντολαί, τὰς ὁποίας ἐβεβαίωσε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, κρέμονται ἀπ' ἐκείνας τὰς δύο τῆς ἀγάπης.

α'. Νὰ ἀγαπᾷς τὸν Θεὸν μετὰ ὅλην σου τὴν καρδίαν, μετὰ ὅλην σου τὴν ψυχὴν, καὶ μετὰ ὅλην σου τὴν δύναμιν.

Καὶ β'. Νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου ὡς τὸν ἑαυτόν σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἐξήγησις τῶν Δέκα Ἑντολῶν.

Δ. Πῶς ἔδωκεν ὁ Θεός τὰς δέκα Ἑντολάς.

Μ. Πρῶτα εἰς τὸν παλαιὸν Νόμον, ὕστερα τὰς ἐβεβαίωσε ὁ Χριστός εἰς τὸν καινέργιον Νόμον.

Δ. Τί πρᾶγμα λέγουσιν αὗται αἱ Ἑντολαί;

Μ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Θ'. 17

Μ. Αἱ πρῶται τρεῖς λέγουσι, προσκυῖναι ὅσα μόνον Θεόν, μὴ πέρνης τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ εὐκερα· ἀγιάζε τὰς ἑορτάς· καὶ αὐταὶ ἐγγίζουσιν εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ· διατὶ πρῶτα πρέπει ὁ Θεὸς νὰ τιμᾶται μετὰ τὴν καρδίαν, ἔπειτα μετὰ τὴν φωνὴν, καὶ ὕστερα μετὰ τὰ ἔργα. Αἱ ἄλλαι ἑπτὰ ἀποβλέπουσι πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίου μας.

Δ. Αὐταὶ αἱ δέκα Ἐντολαὶ εἰς πόσας συνάγονται;

Μ. Εἰς τὰς δύο Ἐντολάς τῆς ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι εἶναι· Νὰ ἀγαπήσῃς τὸν Θεὸν περισσώτερον ἀπὸ ὅλα, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς αὐτὸν σε· ὥστε ὅλος ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ δέσμευται εἰς τὴν τὴν γλυκερίαν Ἐντολὴν τῆς ἀγάπης. Τὸ ὅποῖον πρᾶγμα ἄμποτες νὰ μᾶς δώσῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τὴν μεγάλαν τε καλωσύνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Διὰ τὰς πέντε Ἐντολάς τῆς Ἐκκλησίας.

Δ. Εἰπέ τὰς Ἐντολάς τῆς Ἐκκλησίας.

Μ. Πρώτη, Νὰ ἀκούῃς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τὰς ἑορτάς τὰς ὁρισμύνας.

β'. Νὰ νηστεύῃς τὰς Τεσσαρακοσάς, καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ὅπῃ ὁρίζει ἡ Ἐκκλησία.

γ'. Νὰ ἐξαγορεύῃς τὸ ὀλιγώτερον μίαν φοράν τὸν χρόνον, καὶ νὰ μεταλάβῃς τὸ ὀλιγώτερον τὸ Πάσχα.

δ'. Νὰ μὴ κάμῃς Γάμος εἰς κάποιας ἡμέρας τοῦ χρόνου, εἰς τὰς ὁποίας δὲν σὲ τὸ συγχωρεῖ ἡ Ἁγία Ἐκκλησία.

ε'. Νὰ πληρώνῃς τὰς δεκατίας, κατὰ τὸν ὁρισμὸν, καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

18 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ ΚΕΦ. Ι'. ΙΑ'.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι.

Διὰ τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Δ. Εἵπαμεν τὰ καλὰ ἔργα, ὅσα ἔχομεν νὰ κάμω-
μεν, εἶπε τώρα τὰ κακὰ, ὅσα πρέπει νὰ φύγω-
μεν, καὶ πρῶτον τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Μ. Πρῶτον. Ἡ ὑπερηφανία.

β'. Ἡ φιλαργυρία.

γ'. Ἡ πορνεία.

δ'. Ἡ ὀργή.

ε'. Ἡ λαιμαργία, ἡ γὰρ ἡ ληξία.

ς'. Ὁ φθόνος, ἡ γὰρ ἡ ζηλεία.

ζ'. Ἡ ὀκνηρία εἰς τὰ καλὰ ἔργα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν ΙΑ'.

Διὰ τὰς ἑπτὰ ἀρετὰς τὰς ἀντικειμενάς εἰς τὰ ἑπτὰ
θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Δ. Εἶπε τὰς ἑπτὰ ἀρετὰς, τὰς ἀντικειμενάς εἰς
τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Μ. Πρώτη. Ἡ ταπεινότης, ἐναντία τῆς ὑπερηφανείας.

β'. Ἡ ἐλευθεριότης, τῆς φιλαργυρίας.

γ'. Ἡ ἐγκράτεια, τῆς πορνείας.

δ'. Ἡ ὑπομονή, τῆς θυμῆς.

ε'. Ἡ νηστεία, τῆς ληξίας.

ς'. Ἡ ἀγάπη, τῆς ζηλείας.

ζ'. Ἡ ἐπιμέλεια, τῆς ὀκνηρίας.

Καὶ ἀγκαλὰ τὰ ἑπτὰ ταῦτα ἁμαρτήματα, τὰ ὅποια
εἶναι κεφάλαια τῶν ἄλλων, λέγονται θανάσιμα,
ὅμως

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΒ'. 19

ὅμως ἡμποροῦν ἀκόμη νὰ μὴ εἶναι θανάσιμα καμρίαν φορᾶν.

Δ. Τί πῶρᾶγμα εἶναι τὸ ἀμάρτημα;

Μ. Εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ λογιάζεται τις, ἢ λέγει, ἢ κάμνει ἑναντίον εἰς τὸν νόμον καὶ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Δ. Τί κακὸν κάμνει τὸ ἀμάρτημα τὸ θανάσιμον εἰς τὰς ἀμαρτωλούς;

Μ. Τὰς κάμνει νὰ χάσῃ τὸν Θεόν, καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν, ὅπῃ τὰς ἑταξέ, καὶ τὰς κάμνει ἀξίους τοῦ κολάσεων τοῦ ἁδου.

Δ. Διὰ τί λέγεται θανάσιμον;

Μ. Διὰ τὸ θανατώνει τὴν ψυχὴν, κάμνοντάς τὴν νὰ χάσῃ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ὅπῃ εἶναι ζωὴ τῆς ψυχῆς.

Δ. Τί κάμνει τὸ ἀμάρτημα, ὅπῃ πληγώνει τὴν ψυχὴν, χωρὶς ὅμως νὰ τὴν θανατώσῃ, καὶ διὰ τοῦτο δεῦν λέγεται θανάσιμον, ἀλλὰ συγγνωστόν;

Μ. Δεῦν κάμνει νὰ χάσῃ ὁ ἀνθρώπος τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, μήτε τὸν κάμνει ἀξίον διὰ τὸν ἁδου, ἀλλὰ τὸν ψυχραίνει εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ δέλοισιν τοῦ Θεοῦ, καὶ γίνεται ἀξίος νὰ ἔχῃ πρόσκαιρα κακὰ, καὶ ὑποκείμενος εἰς θανάσιμον ἀμαρτίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Διὰ τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Δ. Τί ἄλλο μᾶς κάμνει χρεῖα νὰ ἡξόρωμεν;

Μ. Πρέπει νὰ ἡξόρωμεν τὰ Ἁγία Μυστήρια, διὰ νὰ τὰ λάβωμεν εἰς τὸν καιρὸν, ὅπῃ οὐρίζει ἡ Ἁγία Ἐκκλησία.

Δ. Διὰ τί;

Μ. Διὰ νὰ λύσωμεν τὰ ἀμαρτήματά μας, καὶ νὰ λά-

20 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΒ'.

βωμεν τὴν χάριν καὶ βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν
ὁποῖαν νὰ κάμνωμεν καλὰ ἔργα.

Δ. Εἰπὲ τὰ ἑπτὰ Μυστήρια τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας.

Μ. Πρῶτον τὸ Βάπτισμα.

β'. Τὸ Χεῖσμα, ἦγεν τὸ Ἅγιον Μῦρον.

γ'. Ἡ Κοινωνία.

δ'. Ἡ Μετανοία.

ε'. Τὸ Εὐχέλαιον.

ς'. Ἡ Χειροτονία, ἦγεν ἡ Ἱερωσύνη.

ζ'. Ἡ Ὑπανδρεία.

Δ. Τίς ἔκαμε τῆτα τὰ Ἅγια Μυστήρια;

Μ. Οὗ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Δ. Διατί;

Μ. Διὰ τὸ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματά μας, καὶ
νὰ μᾶς δώσῃ τὴν χάριν, καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ
Πάθους· ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰ πέρνωμεν καθῶς
πρέπει, ἀξίως, ἦγεν χεῖς κείμεν θανάσιμον.

Δ. Διὰ τί ἐγένετο τὸ Βάπτισμα;

Μ. Διὰ τὸ νὰ γινῇ ὁ ἄνθρωπος Χριστιανός, καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Δ. Πῶς γίνεται τῆτο;

Μ. Διὰ τὸ γινώμεθα μετὰ τὸ κεῖμα τὸ ποταπορικόν,
τὸ ὁποῖον μετὰ τὰ ἄλλα ἁμαρτήματα μᾶς τὸ καθα-
εῖζει τὸ Βάπτισμα, καὶ μᾶς δίδει τὴν χάριν, καὶ
τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἔτι
μᾶς κάμνει Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ κληρονόμος τῆς παν-
τοκινής ζωῆς.

Δ. Εἰς τί ὠφελεῖ ἡ Ἐξομολόγησις;

Μ. Διὰ τὸ νὰ μᾶς συμπαθήσῃ ὁ Θεὸς τὰ κείμενά
μας, ὅσα ἐκάμαμεν ὅσπερ ἀπὸ τοῦ Βάπτισμα.

Δ. Πῶς ἔχει νὰ ἐποιμαθῇ ἐκεῖνος, ὁποῦ μέλλει νὰ
ἐξομολογηθῇ;

Μ. Πρέπει νὰ κάμῃ τρία πράγματα· πρῶτον, νὰ
ἐν-

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΓ'. 21

ἐνθυμηθῇ μὲ ποροθυμίαν τὰ κείμενά του· δόξτε-
ροο, νὰ πικρανθῇ διὰ ἐκείνα, καὶ νὰ λυπηθῇ, καὶ
νὰ μὴ θελήσῃ, ὅσον ἡμπορεῖ, πλέον νὰ ἀμαρτή-
σῃ. Τεῖτον, νὰ τὰ ἐξομολογηθῇ ὅλα σωσά, καὶ
νὰ κάμῃ τὴν μετάνοιαν, ὅπῃ θέλει τοῦ δώσει ὁ
Πνευματικὸς τῆ Πατὴρ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ'.

Περὶ Ἐξομολογήσεως.

Δ. Εἰπὲ τὴν Ἐξομολόγησιν.

Μ. Ἐξομολογεῖμαι ἐμπρόσθεν τοῦ Θεοῦ τῆ Πανοκρα-
τορος, καὶ τῆς Μακαρίας Μαρίας τῆς Ἀειπαρθένου,
καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, καὶ σὲ Πάτερ, ὅτι ἡμαρτον
πολλὰ, ἐν λογισμῶ, ἐν λόγῳ, καὶ ἔργῳ. Διὰ
τοῦτο λέγω τὸ ἐμὸν πταῖσμα, καὶ παρακαλῶ Κύ-
ριον τὸν Θεὸν συγχωρῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου.

Δ. Εἰπέτις ἀπλᾶ.

Μ. Ἐξαγορεύομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεὸν τὸν Παντοδύ-
ναμον, καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίαν τὴν Ἀειπάρ-
θενον, καὶ εἰς ὅλους τὰς Ἁγίους, καὶ ἐμπρὸς εἰς ἐ-
σένα Πατέρα μου Πνευματικέ, ὅτι ἡμαρτον πολ-
λά. Διὰ τοῦτο ὁμολογῶ τὸ σφάλμα μου, καὶ πα-
ρακαλῶ τὸν ἐπεραΐον Θεόν, νὰ μὲ συγχωρέσῃ
τὰς ἀμαρτίας μου.

Δ. Διὰ τί μᾶς ἐδόθη ἡ Κοινωνία;

Μ. Πρῶτον, διὰ νὰ θρασῇ, ἡ ψυχὴ μας μὲ τὴν χάριν
τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἐνωθῇ ἀντάμα τῷ. Δεύτερον, διὰ
νὰ μὴ ξεπέφτῃ εὐκολὰ εἰς τὰ κείμενα· καὶ τεῖ-
τον, διὰ νὰ κερδήσῃ μάθε καλόν.

Δ. Τίς εἶναι εἰς τὴν Ἁγίαν Κοινωνίαν;

22 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΔ'.

Μ. Εἶναι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὁ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, μετὰ τὸ σῶμα, καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν, καὶ μετὰ τὴν Θεότητα· καὶ καθὼς εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν, ὅπως εἶναι καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν, καὶ εἰς τὸ ἅγιον Δισκοπότηρον, ὅταν τὸ ἀγιάσῃ ὁ Ἱερὸς εἰς τὴν Λειτουργίαν.

Δ. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ θεία Λειτουργία;

Μ. Εἶναι μία ἐνθύμησις, καὶ παρυσία ἀληθινὴ τῆς ζωῆς, καὶ τῆ Πάθους, καὶ τῆ Θανάτου τῆ Χρυσῆς, καὶ ἀντάμα εἶναι θυσία, εἰς τὴν ὁποίαν προσφέρομεν αὐτὸν τὸν Χριστόν, πρὸς ὠφέλειαν τῶν ζωντανῶν, καὶ τῶν ἀποθανόντων. Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ τὴν ἀκροάζεται μετὰ πάσης δὐλαβείας.

Δ. Πῶς ἔχομεν νὰ ἐτοιμαζώμεν διὰ νὰ κοινωνήσωμεν ἀξίως;

Μ. Πλησιάζοντες εἰς τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν μετὰ δὐλάβειαν, χωρὶς θανάσιμον κέῖμα, καὶ ἑξαγοράμενοι.

Δ. Εἰς τί ὠφελεῖσι τὰ ἄλλα Μυστήρια.

Μ. Διὰ νὰ δεχθῶμεν καθεὶς λογῆς χάριν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγιναν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἄλλα ἀνήκοντα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν.

Δ. Εἰπὲ τὰ ἄλλα πρᾶγματα, τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Διδασκαλίαν.

Μ. Αἱ Θεολογικαὶ ἀρεταί, αἱ ὁποῖαι εἶναι τρεῖς, Πρώτη. Πίσις, β'. Ἐλπίς, γ'. Ἀγάπη.

Αἱ δὲ ἠθικαὶ ἀρεταί, καὶ πρῶται εἶναι τέσσαρες. α'. Φρόνησις. β'. Δικαιοσύνη. γ'. Ἀνδρεία. δ'. Ἐγκράτεια.

Δ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΔ'. 23

Δ. Πόσα εἶναι τὰ χαρίσματα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι;

Μ. Ἑπτὰ. Πρῶτον. Σοφία. β'. Συνέσις. γ'. Γνώσις. δ'. Βελή. ε'. Εὐσέβεια. ς'. Ἀνδρεία. ζ'. Φόβος Θεῷ.

Δ. Πόσοι εἶναι οἱ Καρποὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι;

Μ. Δώδεκα. Πρῶτος. Ἀγάπη. β'. Χαρά. γ'. Εἰρυνή. δ'. Μακροθυμία. ε'. Καλωσύνη. ς'. Ἀγαθωσύνη, ζ'. Σωφροσύνη. η'. Πραότης, καὶ Ἐγκράτεια. ι'. Πίστις. ια'. Ὑπομονή. ιβ'. Εὐταξία.

Δ. Πόσοι εἶναι οἱ Μακαρισμοί.

Μ. Ὀκτώ. Πρῶτος. Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶναι πτωχοὶ θεληματικῶς, διατὶ ἐκείνων εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Οὐρανοῦ.

β'. Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι κλαίουν, διατὶ αὐτοὶ θέλουν παρηγορηθῆναι.

γ'. Μακάριοι οἱ ἡμεροὶ καὶ φιλόφρωνες, διατὶ αὐτοὶ θέλουν κληρονομήσει τὴν γλῶσσαν.

δ'. Μακάριοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι πεινῶν, καὶ διψῶν τὴν δικαιοσύνην, διατὶ ἔτοι θέλουν χορτασθῆναι.

ε'. Μακάριοι οἱ ἐλεημονητικοί, διατὶ ἔτοι θέλουν ἐλεηθῆναι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

ς'. Μακάριοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶναι καθαροὶ εἰς τὴν καρδίαν, διατὶ αὐτοὶ θέλουν ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ.

ζ'. Μακάριοι οἱ εἰρηνικοί, διατὶ αὐτοὶ θέλουν ὀνομασθῆναι Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ.

η'. Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶναι διαγμῆροι, καὶ κακοπαθεῖν διὰ τὴν δικαιοσύνην, διατὶ ἐκείνων εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Οὐρανοῦ.

Δ. Πόσα εἶναι τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσύνης, τὰ ὅποια ἀποβλέπουν τὸ σῶμα.

Μ. Ἑπτὰ. Πρῶτον. Νὰ δώσῃς τοῖς πτωχοῖς τοῖς πεινασμένοις νὰ φάγουν.

24 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΔ'.

β'. Να δώσης τῇ διψασμένῳ νὰ πίεν.

γ'. Να ἐνδύσης τὸς γυμνούς.

δ'. Να ὑπάγῃς νὰ ἐπισκεφθῇς τὸς ἀρρώστους.

ε'. Να ὑπάγῃς νὰ ἰδῇς τὸς φυλακωμένους.

ς'. Να φιλοξενήσης τὸς ξένους.

ζ'. Να θάψῃς τὸς ἀποθαμμένους.

Δ. Πόσα εἶναι τὰ ἔργα τῆς ἐλεημοσιύης, τὰ ἀνῆ-
κοντα εἰς τὴν ψυχὴν.

Μ. Ἐπτά. α'. δώσης καλὴν συμβουλὴν.

β'. Να διδάξῃς τὸς ἀμαθεῖς.

γ'. Να νουθετήσης τὸς ἀμαρτωλούς.

δ'. Να παρηγορήσης τοὺς πικραμένους, καὶ σνοχω-
ρημένους.

ε'. Να συμπαθήσης ἐκείνους, ὅσοι σὲ ἠδίκησαν.

ς'. Να ὑπομείνῃς μὲ ὑπομονὴν τὰς σνοχωρίας καὶ
κακοτυχίας.

ζ'. Να παρακαλῇς τὸν Θεὸν διὰ τὸς ζωντανούς, καὶ
διὰ τὸς ἀποθαμμένους.

Δ. Πόσαι εἶναι αἱ συμβελαὶ τῷ Χριστῷ;

Μ. Τρεῖς. Πρώτη. Ἡ πτωχεία ἢ θεληματική.

β'. Ἡ παρθενία ἢ παντοτεινή.

γ'. Ἡ τελεία, καὶ σωστὴ ὑπακοή.

Δ'. Πόσοι εἶναι οἱ ἐχθροὶ τῷ ἀνθρώπῳ;

Μ. Τρεῖς. α'. ὁ δαίμων. β'. ὁ κόσμος. γ'. ἡ σὰρξ.

Δ. Τί πρέπει νὰ συλλογιζώμεθα, ὅταν διαβάζωμεν
τὸ κομπολόγιον;

Μ. Δεκαπέντε Μυσήρια.

Πρῶτε λέγονται Χαροποιά.

Τὸ πρῶτον εἶναι ὁ Χαιρετισμὸς, ὅταν ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ ἐσαρκώθῃ.

Τὸ β'. εἶναι, ὅταν ἡ Παρθεσία ὑπῆγε νὰ ἰδῇ τὴν
Εἰσάβητ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΕ'. 25

Τὸ γ'. εἶναι ἡ Γέννησις τῆ Χριστῆ.
 Τὸ δ'. εἶναι, ὅταν ἔφεραν εἰς τὸν Ναὸν τὸν Χριστόν.
 Τὸ ε'. εἶναι, ὅταν ὁ Χριστὸς ἔβρεθῃ ἀνάμεσα εἰς τὰς
 Διδασκάλους εἰς τὸν Ναόν.

Ἄλλα πρῶτε λέγονται Λυπηρά.

Τὸ α'. εἶναι ἡ Προσέλευσις τῆ Χριστῆ εἰς τὸν κῆπον.
 Τὸ β'. εἶναι ἡ φραγγέλωσις τῆ Χριστῆ εἰς τὸν σύλον,
 Τὸ γ'. εἶναι ἡ σεφανώσις μετὰ τὸν ἀκαήθινον σέφανον.
 Τὸ δ'. εἶναι, ὅταν ἔφερε τὸν Σταυρόν εἰς τὸ βενδόν
 τῆ Κρανίως.

Τὸ ε'. εἶναι ἡ Σταύρωσις, καὶ ὁ Θάνατος ἐπαύτως εἰς
 τὸν Σταυρόν.

Ἄλλα πρῶτε λέγονται Ἑνδοξα.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ Ἀνάστασις.
 Τὸ β'. ἡ Ἀνάληψις εἰς τὸν Οὐρανόν.
 Τὸ γ'. ἡ Πεντηκότης, ὅταν ἦλθε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.
 Τὸ δ'. ἡ Κοίμησις τῆς Παναγίας, καὶ ἡ Μετάστασις
 εἰς τὸν Οὐρανόν.
 Τὸ ε'. Τὸ σεφανώματις ἐπαύτως εἰς ὅλας τὰς Ἀγγέ-
 λους, καὶ Ἀγίους.
 Πρὸς τέτοις καλὸν εἶναι νὰ λέγωμεν συχνάκις· Κύριε
 Ἰησοῦ Χριστέ Υἱὲ τῆ Θεοῦ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Ε'.

Περὶ τῆς Θείας Γραφῆς.

Δ. Πόσα θεωροῦνται εἰς τὴν Θείαν Γραφήν;
 Μ. Τεῖα. Ὁ Κανὼν, ἡ γὰρ ὁ κατάλογος τῶν βιβλίων
 τῆς Θείας Γραφῆς· ἡ μετάφρασις, καὶ τὸ νόημα
 τύπον τῆς γραμμῆς, ὅσον καὶ τῆς πνεύματος, ἢτοι
 τὸ μουσικὸν νόημα.

26 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. Ι Ε΄.

- Δ. Ποῖα βιβλία τῆς Γραφῆς λέγονται Κανονικά;
- Μ. Ὅσα περιέχονται εἰς τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τῆς Γραφῆς, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί.
- Δ. Διατί ὀνομάζονται αὐτὰ Βιβλία Κανονικά;
- Μ. Πρῶτον μὲν, ὅτι περιέχονται εἰς τὸν Κανόνα, ἥτοι εἰς τὸν κατάλογον. β'. δὲ, ὅτι αὐτὰ ὡσανὺ Κανόνες μᾶς ὀδηγῶσιν εἰς τὴν δόσεβῃ, καὶ ὀρθόδοξον Πίσιν.
- Δ. Ποίαν μετάφρασιν τῆς Γραφῆς μεταχειρίζόμεθα ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί;
- Μ. Ἐκεῖνῃ, τὴν ὁποίαν παρελάβαμεν ἀπὸ πρώτῳ ἀρχῇ, καὶ ταύτῃ ἅπαντες οἱ δόσεβεῖς Χριστιανοὶ ἀποδέχονται, ἀποσρεφόμενοι τὰς μεταφράσεις τῶν αἰρετικῶν.
- Δ. Πόσων λογίων εἶναι τὸ νόημα τῆς Γραφῆς;
- Μ. Δύο λογίων, τὸ ἐν λέγεται νόημα κατὰ τὸ γράμμα, καὶ τὸ ἄλλο, νόημα κατὰ τὸ πνεῦμα, ἥτοι τὸ εὐ Ἰσοεικόν, καὶ τὸ ἄλλο Μυσικόν.
- Δ. Ποῖον εἶναι τὸ νόημα τοῦ γράμματος, καὶ ποῖον τὸ τῷ πνεύματος.
- Μ. Νόημα τῷ γράμματος εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀμέσως καὶ προσεχῶς συνάγεται ἀπὸ τὰς λέξεις, εἴτε μεταφορικὰς, εἴτε κυρίας· τὸ δὲ τῷ πνεύματος, ἥτοι τὸ μυστικόν, εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δευ σημαίνεται προσεχῶς, καὶ ἀμέσως ἀπὸ τὰς λέξεις, ἀλλὰ διὰ τῷ πράγματος, τὸ ὁποῖον φανερώ-νεται ἀπὸ τὰς λέξεις.
- Διὰ τοῦτο λέγεται ὅτι τῆς Γραφῆς εἶναι δύο σημα-σῖαι· ἡ μία τῶν λέξεων, ἡ ὁποία ἀρμόζει εἰς τὸ νόημα τῷ γράμματος· καὶ ἡ ἄλλη τῶν πραγμάτων, ἡ ὁποία ἀρμόζει εἰς τὸ νόημα τοῦ πνεύματος, ἥ-τοι τὸ μυσικόν· ἐπειδὴ αἱ λέξεις σημαίνουσιν ἄλ-
λο τι

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΕ'. 27

λοτι τῷ ᾠγμα κατὰ τὸ γράμμα· τὸ δὲ σημαίνον διὰ τῶν λέξεων, πάλιν σημαίνει ἄλλο τι κατὰ τὸ Μυσήριον.

Δ. Φέρε με παράδειγμα καὶ διὰ τὰ δύο.

Μ. Ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν πρώτην πρὸς Κορινθίους, Κεφ. ι'. λέγει· „Οἱ Πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τῇ νεφέλῃ ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον· καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον“. Εἰς τοῦτα τὰ λόγια διπλὴν νόημα κρύπτεται, τὸ εἶναι τῷ γράμματος, τὸ ὁποῖον προσεχῶς καὶ ἀμέσως φανερῶνται ἀπὸ τὰς λέξεις, δηλαδὴ ὅτι τὰ παιδιὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅταν ἐκβῆκαν ἀπὸ τῆς Αἴγυπτου, ἐπέρασαν τῇ κόκκινῃ θαλάσσῃ, περὶεπάτησαν ὑποκάτω εἰς τῇ νεφέλῃ, ἔφαγον τὸ μάννα εἰς τῇ ἔρημον, ἔπιον νερὸν ὑπὸ τῇ πέτρῃ.

Τὸ δὲ ἄλλο εἶναι νόημα μυσικόν, τὸ ὁποῖον δοῦν σημαίνεται ἀπὸ τὰς λέξεις, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ᾠγματα τὰ σημαδύμενα ἀπὸ αὐτὰς τὰς λέξεις· ἐπειδὴ διὰ τῆς ἐξόδου τῆς Γένεως τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς Αἴγυπτου, διὰ μέσου τοῦ Μωϋσέως, σημαίνεται ἡ ἐδική μας ἐξοδος ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας διὰ μέσου τῷ Χριστῷ. Διὰ τῆς κοκκίνης θαλάσσης, σημαίνεται τὸ Βάπτισμα. Διὰ τοῦ Μάννα, τὸ Σῶμα τῷ Χριστῷ εἰς τῇ Εὐχαριστίᾳ. Διὰ τῷ ὕδατος τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ διὰ τῆς πέτρας, αὐτὸς ὁ Χριστός.

Δ. Ὑποδιαίρεται τὸ μυσικὸν νόημα;

Μ. Ναί, ὑποδιαίρεται ἀπὸ τῶν Θεολόγων τὸ μυστικὸν νόημα, εἰς ἀλληγορικόν, ἀναγωγικόν, καὶ ἡθικόν,

28 ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΕ'.

κόν, ἥτοι τροπολογικόν· διότι καθὼς εἶναι τρεῖς Θεοὶ λογικαὶ Ἀρεταί, Πίσις, Ἐλπίς, Ἀγάπη, ὥπως εἶναι τρεῖς καὶ μουσικὰ νοήματα. Τὸ ἀλληγορικόν αὐταποκρίνεται εἰς τὴν Πίσιν; τὸ ἀναγωγικὸν εἰς τὴν Ἐλπίδα, καὶ τὸ ἡθικόν εἰς τὴν Ἀγάπην.

Δ. Τί εἶναι τὸ ἀλληγορικόν;

Μ. Ἀλληγορικόν εἶναι, ὅταν αἱ λέξεις τῆς Γραφῆς, ἔξω ἀπὸ τὸ νόημα τῆς γραμμῆς, σημαίνουσιν ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς τὴν Πίσιν, ἢ εἰς τὴν πολευμενύου Ἐκκλησίαν. Ὁ Ἀβραάμ, παραδείγματος χάριν, καὶ μετὰ τὸ νόμα τῆς γραμμῆς εἶχε δύο ὕψος, τὸν εἰς τῆς δέλης, καὶ τὸν ἄλλον ἐκ τῆς ἐλδοθέρας· ἀλληγορικῶς δὲ σημαίνει τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἔχει δύο λαοὺς, τὸν εἰς τῆς Ἰουδαίων, ἀπὸ τῆς Συναγωγῆς, τὸν ἄλλον τῆς Χριστιανῶν, ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Οὗτος εἰς τὴν ἐλδοθερίαν τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ἐκεῖνος ὁ Ἰουδαϊκὸς εἰς τὴν δόλοσιν τῆς Μωσαϊκῆς νόμου. (πρὸς Γαλάτας 4. 22.)

Δ. Τί εἶναι τὸ Ἀναγωγικόν;

Μ. Ἀναγωγικόν εἶναι, ὅταν τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, ἔξω ἀπὸ τὸ νόημα τῆς γραμμῆς, σημαίνουσιν ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν θριαμβούσαν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν· καθὼς π. χ. εἶναι τὸ νόμα τῆς 94. Ψαλμοῦ, „Ὡς ὥμωσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, „εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου“. Κατὰ τὸν γραμμὰ ἐννοεῖται ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας εἰς τὴν Παλαισίνου· ἀλλ' ἀναγωγικῶς, ἡ αἰδίου ζωῆς, ὅπως ἡ ἀνάπαυσις. (Πρὸς Ἑβραίους 4. 3.)

Δ. Τί εἶναι Ἡθικόν;

Μ. Ἡθικόν εἶναι, ὅταν τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, ἔξω ἀπὸ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚ. ΚΕΦ. ΙΕ'. 29

ἀπὸ τὸ νόημα τῷ χράματι, σημαίνουσιν ἄλλοι, τὸ ὅποιον ἀποβλέπει τὴν καλὴν διάθεσιν τῶν ἡθῶν, ἥτοι τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, ὅτι λογῆς εἶναι ἐκεῖνο τῷ Δόκτρονομίᾳ 25. 4. „Οὐ φιμώσεις βῶν „ἀλοῶντα“. Κατὰ τὸ χράμα ἐννοῶνται τὰ ἀληθινὰ βοῖδια· ἀλλὰ ἡθικῶς ἐννοῶνται οἱ Διδάσκαλοι, οἱ ὅποιοι ὅταν διδάσκωσι, δεῖ πορῆσαι νὰ ἐμποδίζονται ἀπὸ τὸν λαόν.

Δ. Λοιπὸν πόσων λογίων εἶναι τὸ νόημα τὴν Γραφῆς;
Μ. Τὸ νόημα τῆς Γραφῆς εἶναι τεσσάρων λογίων. Πρῶτον, τῷ χράματι. β'. ἀλληγορικόν. γ'. ἀναγωγικόν. δ'. ἡθικόν. Τὰ ὅποια τέσσαρα δείχνονται εἰς τὴν τὴν λέξιν, Ἰερουσαλήμ· ἐπεὶ αὐτὴ σημαίνει κατὰ τὸ χράμα, τὴν χώραν τῆς Παλαιστίνης. Ἀλληγορικῶς, τὴν θριαμβούσαν Ἐκκλησίαν. Ἠθικῶς, τὴν ψυχὴν τῷ ἀνθρώπου εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν.

ΕΚ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ.

Εἰς τὴν ζωὴν διώθεισέ ὅσα ὀρθὸν κανόνα,
 Τῆς ἑαυτῆ διαγωγῆς νὰ ἔχῃς ἡγεμόνα,
 Καὶ ἔξω νὰ σ' ἀπολεσθῇ ἐν τῇ διαφριβῇ σου,
 Καὶ ὅταν εἶσαι μοναχὸς ἵνα μὴ μαζήσῃ.

Δὲ εἶναι ὅλος δι' ἡμᾶς ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μας .
 Ὅθεν τρία μερίδια ἃς γένεν τῆς αἰσθητῆς μας .
 Τὸ πρῶτον διὰ μάθησιν, τ' ἄλλο διὰ φιλίαν .
 Τὸ τρίτον διὰ τῆς ἡμῶν πατρίδος ὑπεργίαν .

Νὰ διαιρῶμεν θέλομεν χαρὰν ἢ ἀθυμίαν,
Ὅθεν φίλον γινώσκουσιν, μᾶλλον δ' εἰς δυσυχίαν.
Κτῆμα τὸ τιμαλφές αὖτις, αὖ ἔχῃ καλὰς ἑσώπας,
Εἶναι ἀπ' ὅσα ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἀνθρώπους.

Τὸν μόνον λάβδε Θεόν· ἀγάπα τὸν πλησίον,
Δέλωε τὴν πατερίδα σου· σέβου τὸ γηρατειόν.
Εἰς ἡν ὅσα σὺν δίδασκεται, ποιεῖ δ' ἐργασίας.
Καὶ πάντοτε ἔσο δίκαιος εἰς ὅσας ἐνεργείας.

ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΟΥΣΙΟΣ.

Εἴ γε να φονιμώτερος παρῆλθον ἡ ἡμέρα.
 Εἰς τί πρᾶγμα ἡ τύχη μὲ ἐγινε καλντέρα;
 Οὔ ποίαν πρᾶξιν ἔβαλον εἰς ἐνάρετον χῆσιν;
 Ἄρα δέϊσκομαι χωεῖς συνειδήσεως τύψιν;

ΠΕΡΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ.

Κατὰ τῆς συνειδήσεως ἐμπόδιον δὲν φθαίνει.
 Αὐτὴ εἰς τὴν καρδίαν μας χαρὰν καὶ λύπην κάμνει.
 Εἶναι τῇ ἔργων μας κειτῆς, τῆς λύπης μας ὁ ὅρμος.
 Οὔ μάρτυρ, καὶ ὁ ἔλεγχος, καὶ πρᾶξεών μας νόμος.

ΝΟΥΘΕΣΙΑΙ ΠΑΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΥΙΟΝ.

Πρὸ πάντων, τὸν Θεὸν νὰ δὲ λαβῆσαι,
 Εὔπειτα τὰς Γονεῖς σε νὰ αἰδῆσαι.
 Τὰς Διδασκάλας σε νὰ δὲ φημίξης,
 Καὶ δεργέτας σε νὰ τὰς νομίξης.

Εἰδὲ νὰ ὁμιλῆς χωεῖς ψόλτίαν,
 Λάλει τὸν λόγον σε μὲ δὲ ταξίαν.
 Τὸ ψεῦδος ἔπαινον δὲν σε προσάπτει,
 Καὶ σὲ τὸν ἴδιον, μάλισα βλάπτει.

Καθημερέσιον τὸν ἑαυτὸν σε,
 Γύμναζε ἐμμελῶς εἰς φωτισμόν σε.
 Καὶ εἰς τὴν αὐξήσει τῆς ποροκοπῆς σε,
 Μὲ τὴν χρηστότητα τῆς ἀγωγῆς σε.

Οὔταν τις ἐξίῃ τῆς οἰκίας, ζητείτω πρότερον τί
 μέλλει πρᾶσσειν· καὶ ὅταν τις εἰσέλθῃ πάλιν,
 ζητείτω τί ἔπραξε.

ΑΡΙΘΜΕΤΙΚΑ ΤΑΚΤΙΚΑ.

Α΄.	α΄.	1. Πρῶτος, Πρώτη, Πρῶτον.
Β΄.	β΄.	2. Δύτερος, Δυτέρα, Δύτερον.
Γ΄.	γ΄.	3. Τρίτος, Τρίτη, Τρίτον.
Δ΄.	δ΄.	4. Τέταρτος, Τετάρτη, Τέταρτον.
Ε΄.	ε΄.	5. Πέμπτος, Πέμπτη, Πέμπτον.
Ϛ΄.	ς΄.	6. Ἑκτος, Ἑκτη, Ἑκτον.
Ζ΄.	ζ΄.	7. Ἑβδόμος, Ἑβδόμη, Ἑβδομον.
Η΄.	η΄.	8. Ὀγδοος, Ὀγδοή, Ὀγδοον.
Θ΄.	θ΄.	9. Ἐννατος, Ἐννάτη, Ἐννατον.
Ι΄.	ι΄.	10. Δέκατος, Δεκάτη, Δέκατον.
ΙΑ΄.	ια΄.	11. Δέκατος πρῶτος.
Κ΄.	κ΄.	20. Εἰκοσός.
Λ΄.	λ΄.	30. Τριακοσός.
Μ΄.	μ΄.	40. Τεσσαρακοσός.
Ν΄.	ν΄.	50. Πεντηκοσός.
Ξ΄.	ξ΄.	60. Ἑξηκοσός.
Ο΄.	ο΄.	70. Ἑβδομηκοσός.
Π΄.	π΄.	80. Ὀγδοηκοσός.
Ϛ΄.	Ϛ΄.	90. Ἐννεηκοσός.
Ρ΄.	ρ΄.	100. Ἑκτοσός.
Σ΄.	ς΄.	200. Διακοσιοσός.
Τ΄.	τ΄.	300. Τριακοσιοσός.
Υ΄.	υ΄.	400. Τετρακοσιοσός.
Φ΄.	φ΄.	500. Πεντακοσιοσός.
Χ΄.	χ΄.	600. Ἑξακοσιοσός.
Ψ΄.	ψ΄.	700. Ἑπτακοσιοσός.
Ω΄.	ω΄.	800. Ὀκτακοσιοσός.
Ϛ΄.	Ϛ΄.	900. Ἐννεηκοσός.
Α΄.	α΄.	1000. Χιλιοσός.

Τ Ε Λ Ο Σ.

